

“Etüt Tokat” Projesi Kapsamında Düzenlenen Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkisi ve Öğrenci Görüşleriyle Değerlendirilmesi**Mehmet Akif Bircan^a, Engin Zabun^b, Osman Tosun^c**

Yükleme: 16.09.2021; Kabul: 16.02.2022; Yayınlanma: 24.03.2022

DOI: 10.30855/gjes.2022.08.01.001

ÖZET

“Etüt Tokat” projesi Tokat Valiliği tarafından Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinesinde il genelinde ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının artırılması amacıyla 2019 yılından beri uygulanmaktadır. Proje kapsamında il genelinde belirlenen okullarda başarılı öğretmenlerin görevlendirilmesi ile destekleme ve yetiştirme kursları açılmaktadır. Bu kurslara öğrenciler herhangi bir ek ücret ödemediği devam etmekte ayrıca öğrencilere sınavlara yönelik ek kaynak desteği de sağlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı “Etüt Tokat” projesi kapsamında düzenlenen destekleme ve yetiştirme kurslarının ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisini incelemektir. Araştırmada nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntem araştırmalarından açılımlı sıralı desen kullanılmıştır. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak destekleme-yetiştirme kurslarında yapılan deneme sınavları, nitel veri toplama aracı olarak ise öğrencilerin bu kurslara ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler ve bağımlı gruplar t-testi verilerinden faydalanılmıştır. Nitel veriler ise içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin “Etüt Tokat” projesi kapsamında düzenlenen kurslarda katıldıkları ilk ve son deneme sınavları puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ve öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarının akademik başarılarına olumlu yönde etkisi olduğu yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgulardan hareketle “Etüt Tokat” projesi kapsamında düzenlenen destekleme ve yetiştirme kurslarının ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin liselere giriş sınavında elde ettikleri puanlara olumlu yönde etki ettiği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler:Eğitim Tokat,
Destekleme ve yetiştirme kursu,
LGS başarıları**Keywords:**Education Tokat,
Support and training course,
LGS success^a Cumhuriyet Üniversitesi,

Eğitim Fakültesi,

Sivas, Türkiye

Orcid: 0000-0003-2442-0600

mehmetakifbircan@cumhuriyet.edu.tr

Sorumlu Yazar

^b Cumhuriyet Üniversitesi,

Eğitim Fakültesi,

Sivas, Türkiye

Orcid: 0000-0001-8132-8953

engin zabun@cumhuriyet.edu.tr

^c Milli Eğitim Bakanlığı,

Fevzi Çakmak Ortaokulu,

Tokat, Türkiye

Orcid: 0000-0002-7142-085X

osmantosun2015@gmail.com

The Effect of Support and Training Courses Organized within the Scope of the "Etüt Tokat" Project on the Academic Achievement of Eighth-Grade Students and Evaluation of the Students' Views about the Project

ABSTRACT

Etüt Tokat" project has been implemented by Tokat Governorship with the coordination of the Tokat Provincial Directorate of National Education since 2019 to boost the academic achievement of eighth-grade secondary school students. Within the scope of this project, support and training courses have been established with the help of successful teachers in the schools of Tokat province. Students attended these courses without paying any additional fees, and additional financial support has been provided to students. This research aims to examine the effect of support and training courses organized by the "Etüt Tokat" project on the academic success of eighth-grade secondary school students. Explanatory sequential design, one of the mixed method research projects in which quantitative and qualitative data are used together, has been used in this research. In the research, trial exams in support-training courses were used as a quantitative data collection tool. Besides a semi-structured interview form developed to determine students' views on these courses was used as a qualitative data collection tool. In the analysis of quantitative data, descriptive statistics and dependent groups t-test data were used. Qualitative data were analyzed using the content analysis technique. As a result of the research, it was concluded that there was a significant difference between the scores of the first and last test exams attended by the students in the courses organized within the scope of the "Etüt Tokat" project. Also, students stated that the support and training courses had a positive effect on their academic success. Based on these findings, it can be concluded that the support and training courses organized with the "Etüt Tokat" project have a positive effect on the secondary school eighth-grade students' high school entrance exam scores .

GİRİŞ

Ülkemizde bir üst öğretim kurumuna geçişler merkezi ve sıralama sınavlarıyla yapılmaktadır. İyi bir ortaöğretim veya iyi bir yükseköğretim kurumunda öğretimine devam edebilen öğrenci kontenjanlarının düşük olması, daha nitelikli bir okula devam etmek isteyen öğrenciler arasında büyük bir rekabete neden olmaktadır (Davey, De Lian ve Higgins, 2007). Bu rekabette öğrenciler daha başarılı olabilmek için destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelmektedirler. Velilerin, gelecekte iyi bir mesleğe sahip olmasını istedikleri çocuklarının daha iyi bir okulda eğitim almalarına yönelik istek ve arzuları, bir üst öğrenime devam edebilmek için ülkemizde yapılan eleme/sıralama sınavları ve sınırlı kontenjanlar, sınavlara yönelik eğitim veren özel eğitim kurumlarına yönelmelerine sebep olmuştur (Akyüz, 2006; Zabun, 2011).

Öğrenci velilerinin bu süreçte çocuklarını daha avantajlı bir konuma getirmek için ihtiyaç ve beklentilerini karşılamak amacıyla hem Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), hem de özel sektörde destekleyici çalışmalar yürütülmektedir. Sınavlar öncesinde yapılan destekleyici kurslar ve çalışmaların niteliği öğrencilerin göstereceği akademik başarıyı etkilediği söylenebilir (Morgil, Yılmaz ve Geban, 2001). Yüksek ücretlerle devam edilen, maddi durumu zayıf aileler aleyhine eşitsizlik yaratan dershanelerin yerini alan destekleme ve yetiştirme kursları (DYK), öğrencileri sınava hazırlarken, derslerde eksik kalan veya öğretim süreci içerisinde edinilemeyen bilgileri tamamlama imkânı sunması, sanatsal ve sportif çalışmalarla da bireysel gelişime destek olması yönleriyle de tercih edilmektedirler.

Dershane veya etüt merkezi; öğrencileri lise, üniversite ve mesleğe giriş sınavlarına hazırlama konusunda eğitim ve öğretim çalışmalarını sürdüren, Milli Eğitim Bakanlığı izniyle açılan ve denetlenen özel öğretim kurumlarıdır (Yılmaz, 2009). Dershaneler, Türk eğitim sisteminde yasal olarak 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı ile yer almıştır (Akyüz, 2006). Cumhuriyet öncesinde; öğrencileri yetiştirme ve sınavlara hazırlık amacıyla olmasa da yetişkinlere, çeşitli kurslar düzenleyen, ücretli olmaları sebebiyle eğitimde fırsat ve imkân eşitliği bakımından değerlendirildiğinde maddi durumu yetersiz olan aileler için büyük bir sorun oluşturmuştur (Duman, 1984; Göksu ve Gülcü, 2016).

Bir özel eğitim kurumu olan dershaneler 01.03.2014 tarih ve 6528 sayılı "Mili Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 9. Maddesi" ile faaliyeti tamamen durdurulmuş veya kademeli olarak özel okullara dönüştürülmüştür. 14.03.2014 tarihli ve 28941 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönerge ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dershanelere alternatif ve ücretsiz olarak açılan Destekleme ve Yetiştirme kursları ile eğitim ve öğretim desteği vermeye başlatılmıştır (MEB, 2014).

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarında ders vermelerini sağlamak amacıyla sosyal haklarında çeşitli iyileştirmeler yapılarak teşvik edilmiştir. MEB Öğrencileri Yetiştirme Kursları Yönergesi (2004) ve MEB Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi (2015) ile kurs takvimi, kursa katılacak öğrenciler, açılacak dersler ve süreleri belirlenmiştir. Kurslarla ilgili iş ve işlemler MEB Ölçme-Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan bir modül üzerinden yürütülmekte, kurslara devam eden öğretmen ve öğrencilere çalışma planları, kazanım

kontrol testleri, ara ve genel değerlendirme sınavları gibi yardımcı kaynaklarla desteklenmektedir (Tuna, Biber, Polat, Altınok ve Küçüköğlü, 2017).

Ülkemizde öğrencilerin akademik yönden desteklenerek bir üst öğrenime hazırlanması amacıyla yürütülen bu kursların benzerlerinin yurt dışı eğitim sistemlerinde de var olduğu bilinmektedir. Fakat bu kurumlar kimi ülkelerde Türkiye’de olduğu gibi devlet tarafından ücretsiz olarak hizmet vermekte iken kimi ülkelerde özel kurumlar olarak işleyişine devam etmektedirler. Tansel (2013) Doğu Asya ve Doğu Arupa ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkede dersane türü kurumların bulunduğunu ifade etmektedir. Bu kurumlar özel olarak hizmet verecek şekilde yapılandırılmıştır. Bunların dışında bazı ülkelerde de ücretsiz olarak hizmete veren Türkiye’dekine benzer sistemlerde mevcuttur. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri’nde müfredat dışı faaliyetler olarak adlandırılmakta ve öğrencilere okul sonrası sunulmaktadır (Holloway, 1999; Lunenburg ve Ornstein, 2008).

Özellikle bir üst öğretim kademesine geçiş sınavlarına hazırlık amacıyla ortaya çıkan özel öğretim kurumlarının kapatılmasından sonra oluşan boşluğun Destekleme ve yetiştirme kursları aracılığıyla ücretsiz ve talep eden herkese bu hizmetin resmi kurumlar tarafından sunulması eğitimde fırsat ve imkân eşitliği açısından önemi ortadadır. Ünsal ve Korkmaz (2016) tarafından yapılan araştırmada bu kadar önemli bir hizmeti sunan destekleme ve yetiştirme kurslarında, öğretmenlerde performans eksikliği, yorgunluk, öğrenci seçimlerinde ayırt edicilik olmaması gibi sebeplerle disiplin sorunlarının yaşandığı, yardımcı kaynak ve doküman eksikliği gibi problemler yaşandığı tespit edilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili benzer bir çalışmada da Gökse ve Gülcü (2016), doküman eksikliği, isteksiz olarak kursa katılan öğrencilerden kaynaklanan problemler ve kursların ücretsiz olmasının kurslara olan ilgi ve önemi azalttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Destekleme yetiştirme kursları, eğitimde sürekliliğin ve fırsat eşitliliğinin sağlanması açısından önemlidir (Sezgin Nartgün ve Dilekçi, 2016). Kozikoğlu ve Özcanlı (2020) destekleme ve yetiştirme kurslarının ücretsiz olarak açılmasının maddi durumu iyi olmayan ailelerin çocukları için fırsat ve imkân eşitliği sağladığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle destekleme ve yetiştirme kurslarının eğitim ilkeleri doğrultusunda geliştirilmesi gerekmektedir. Ülkemizde öğrencilerin sınavlara hazırlanması önemli bir sorundur. Bu sorun öğrencilerin ek kurslara gitmesini zorunluluk haline getirmektedir. Bu da velileri sınavlara hazırlık amacıyla ciddi maliyetlere katlanmak zorunda bırakmaktadır.

Destekleme yetiştirme kursları, örgün eğitime destek sağlamanın yanında, sınavlara hazırlık konusunda da etüt merkezleri veya dershanelerin yerinin doldurarak ailelere de ekonomik fayda sağlamaktadır. Bu durum öğrenciler arasındaki sosyo ekonomik farklılıkların eğitime etkisini azaltmaktadır. Bu durumda farklı sosyo ekonomik çevrelerden gelen öğrenciler arasında fırsat ve imkan eşitliğini sağlamaktadır. Dönmez, Gürbüz ve Tekçe (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğretmenler ve yöneticiler destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciler arasında fırsat ve imkan eşitliğini sağlamada etkili bir sistem olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmada, Tokat Valiliği ve Milli Eğitim Müdürlüğü’nün işbirliği ile “Eğitim Tokat” projesi ile sürdürülen destekleme yetiştirme kurslarının akademik başarısına etkisini

ortaya koyması açısından önemlidir. Öğrencilerin kurs hakkındaki düşünceleri, akademik başarı durumlarının belirlenmesi, "Eğitim Tokat" projesinin yaygınlaştırılması bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca ciddi ekonomik kaynaklar ayrılarak yürütülen bu projenin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek bulgular ışığında yetkililere projenin niteliğinin artırılması noktasında önemli veriler sunulacaktır. Bunlarla birlikte araştırma sonucunda elde edilecek veriler projenin verimliliği konusunda da faydalı bilgiler sunacaktır. Bu bilgiler de projenin il özelinde uygulanmasına devam edilip edilmeme hususunda yol gösterici nitelikte olacaktır. Elde edilen bulgular doğrultusunda projenin ülke genelinde uygulanabilir örnek bir proje olması hususunda bakanlığa ve politika yapıcılara öneri sunulabilecektir. Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırmanın amacı "Etüt Tokat" projesi kapsamında düzenlenen destekleme ve yetiştirme kurslarının ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisini belirlemektir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekilde belirlenmiştir:

1. Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin "Etüt Tokat" projesi kapsamında katıldıkları destekleme ve yetiştirme kurslarında düzenlenen ilk ve son deneme sınavı puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. "Etüt Tokat" projesi kapsamında DYK'lara katılan öğrencilerin kursların LGS başarılarına etkisine yönelik görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmada ilk aşamada nicel veriler toplanmış ve daha sonra bu verileri açıklamak için nitel veriler toplanmıştır. Bu nedenle araştırmada karma yöntem araştırmalarında sıralı açımlayıcı desen kullanılmıştır. Sıralı açımlayıcı desende ilk önce nicel veriler toplanmakta ve analiz edilmektedir. İkinci aşamada ise nicel sonuçlara dayalı olarak nitel veriler toplanmaktadır. En son aşamada ise bu bulgular birlikte yorumlanmaktadır (Creswell, 2015; Teddlie ve Tashakkori, 2008).

Çalışma grubu

Araştırmanın nicel verileri "Etüt Tokat" projesi kapsamında DYK'lara katılan 106 öğrenciden, nitel verileri ise ilk ve son deneme puanı arasında en fazla fark bulunan 8 öğrenciden toplanmıştır. Sıralı açımlayıcı desende ilk aşamada nicel veriler toplanmakta ve daha sonra elde edilen sonuçlar doğrultusunda nitel veriler toplanmaktadır. Nicel verilerin analizi sonucunda gerçekleştirilen destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilerin deneme sınavlarındaki başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu başarıda herhangi bir başka etmenin söz konusu olup olmadığını ve bu sonucun öğrenci görüşleriyle detaylandırılması için ilk ve son deneme puanları arasında en fazla farkı bulunan öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır.

Veri toplama araçları

Deneme sınavları: DYK'ları kapsamında uygulanan deneme sınavlarıdır. Bu deneme sınavları alanında uzmanlaşmış özel bir yayınevi tarafından hazırlanmaktadır. Bu sınavlar 20 Türkçe, 20 matematik, 20 fen bilimleri, 10 İngilizce, 10 din kültürü ve ahlak bilgisi ve 10 inkılap tarihi sorusu olmak üzere toplam 100 sorudan oluşmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu: Araştırmada öğrencilerin "Etüt Tokat" projesi kapsamında düzenlenen DYK'ların LGS başarılarına etkisine yönelik görüşlerini belirleyebilmek için araştırmacılar tarafından geliştirilen formdur. Bu formun

geliştirilmesinde ilk aşamada sorular belirlenmiş, daha sonra iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen geri dönütler doğrultusunda sorular revize edilmiş ve son olarak bir dil uzmanının görüşü alınarak forma son şekli verilmiştir.

Verilerin analizi

Araştırma kapsamında elde edilen nicel verilerin analiz edilmesinde SPSS 21 paket programından faydalanılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak parametrik mi nonparametrik mi testlerinden faydalanılacağını belirlemek için elde edilen verilerin normal dağılım özelliği gösterip göstermediği test edilmiştir. Nicel verilerin normallik analizine ait sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Ölçeklere Ait Betimsel İstatistik Değerleri

Testler	Çarpıklık katsayısı	Basıklık Katsayısı
Öntest	-,033	-,987
Sontest	-,292	-,517

Tablo 1’de yer alan veriler incelendiğinde çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1, +1 arasında olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda verilerin analizinde parametrik tester yapılmıştır. Nitel veri analizi sürecinde ilk aşamada elde edilen ses kayıtları yazılı hale getirilmiştir. Daha sonra bu veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde elde edilen verileri açıklığa kavuşturabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu nedenle birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanmıştır. Ayrıca yapılan görüşmelerden katılımcıların ifadelerine aynen aktarımlarla yer verilmiştir. Araştırmada güvenilirliğin sağlanması için veriler iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra Miles ve Huberman (1994) tarafından ortaya konulan Görüş Birliği/ (Görüş Ayrılığı + Görüş Birliği)*100 formülü ile %87,5 olduğu hesaplanmıştır.

Etik Kurul İzin Belgesi

Bu araştırma Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü’nün 02.12.2021 tarihinde E-60263016-050.06.04-102707 sayılı kararı ile etik yönden uygun bulunmuştur.

BULGULAR

“Etüt Tokat” projesi kapsamında DYK’lara katılan öğrencilerin öntest ve sontest başarı puanları arasındaki farka ait istatistikler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilerin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bağımlı Gruplar t-Testi İstatistikleri

Test	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Öntest	106	287,55	90,70	105	7,14	,00
Sontest		322,76	82,55			

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin “Etüt Tokat” projesi kapsamında katıldıkları DYK’lar sonunda öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir artış olduğu görülmektedir, ($t_{(105)}=-7,14, p<,05$). Öğrencilerin kurslar öncesi öntest puanları $\bar{X}=287,55$ iken katıldıkları DYK’lar sonrası $\bar{X}=322,76$ olmuştur.

Etüt Tokat projesi kapsamında DYK'lara katılan öğrencilerin bu kursların etkisine yönelik görüşlerine ait kodlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğrencilerin DYK'ların Etkisine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Öğrenciler
Öğrencilerin DYK'ların etkisine yönelik görüşleri	Olumlu etki	Konu tekrarı yapma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6
		Soru çözme becerisi artırma	Ö1, Ö3, Ö5, Ö7
		Motivasyonu artırma	Ö1
		Sınav tecrübesi kazandırma	Ö1
		Konuların daha detaylı işlenmesi	Ö1

Tablo 3 incelendiğinde görüşmelere katılan bütün öğrencilerin "Etüt Tokat" projesi kapsamında katıldıkları kursların Liselere Giriş Sınavı başarılarına olumlu etkisi olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Bu bulguyu destekler nitelikte öğrencilerin ifadeleri şu şekildedir:

Ö1: Kurslarda biz ilk önce anlamadığımız konuları sınıf ortamına göre çok daha detaylı bir şekilde anlayabiliyorduk. Bir de ondan sonra soru falan çözüyorduk kaynaklarımızdan. Ve anlamadığımız konuları tekrar etmiş hem de iyice pekiştirmiş oluyorduk. Bir de kursta düzenli olarak deneme yapıldığı için rekabet içindeydik. Daha çok çalışıyorduk, daha çok etkili oluyordu. Hem ders çalışma isteğim falan artmıştı benim kendimin. Normalde pek ders çalışabilen bir insan değilim, en çok bunun faydasını kurslardan gördüm. Bu şekilde işte denemeler olmuştu, anlamadığımız konuları anlatıyordu hocalar özel olarak. Soru falan çözüyordük derken bayağı bir konular zaten pekişmişti. Artık son 2-3 aya doğru da hep deneme falan yaptık kurslarda da, LGS bazlı sorular çözüyordük. Ki, önceden kursa gelenlerle gelmeyenler arasında da LGS'de zaten fark olmuştu.

Yukarıda Ö1 kodlu öğrenciye ait verilen ifadeler proje kapsamında katılan kursların; konuları okulda ders saatlerinde işlenene göre detaylı işlenmesi, konuların tekrar edilmesi, soru çözümü, öğrenciler arasında rekabet ortamı oluşturması ve ders çalışma isteğini artırması gibi nedenlerden dolayı LGS başarısını olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedir. Yine Ö2 kodlu öğrencide derslerde işlenen konuların kurslarda tekrar edildiği ve soru çözüldüğü için LGS başarısına olumlu etkisinden şu şekilde bahsetmektedir:

Ö2: Kurslarda, derslerde gördüğümüz konuları zaten tekrar ediyorduk. Yani anlamadığımız soruları hocalara soruyorduk. Bu yönden olumlu etkisi olmuştur.

"Etüt Tokat" projesi kapsamında kurslara katılan öğrencilerin DYK'lar dışında LGS başarılarına etkisi olan etmenlere ait öğrenci görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğrencilerin LGS Başarılarına DYK'lar Dışında Etkisi Olan Diğer Etmenler

Tema	Alt Tema	Kodlar	Öğrenciler
Öğrencilerin LGS başarılarına DYK'lar dışında etkisi olan diğer etmenler	Herhangi bir başka etmen yok	Başka etkisi olan yok	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8
	Başka etmenler var	Etüt merkezine gitme	Ö7

Yukarıda verilen Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu LGS

başarılarında sadece “Etüt Tokat” projesi kapsamında katıldığı kursların olumlu etkisi olduğunu düşünmektedir. Bu ifadeyi destekler nitelikte Ö3 kodlu öğrenci ile araştırmacı arasında geçen diyalog şu şekildedir:

Araştırmacı: Bu Liselere Giriş Sınavı’ndaki aldığın puana katıldığın Destekleme ve Yetiştirme Kursları dışında faydası olan başka etmenler var mı? Mesela başka kursa gittin mi? Özel ders aldın mı? Başka bir destek sağlandı mı?

Ö3: Yok.

Araştırmacı: Yok. Sadece onlara devam ettin.

Ö3: Evet.

Bunun dışında sadece Ö7 kodlu öğrenci LGS’de elde ettiği puanda katıldığı bir başka kursun etkisi olduğunu ifade etmiştir. Bu öğrenciye ait ifade aşağıda sunulmuştur.

Ö7: Evde çalıştım bir de dediğim gibi haftaiçi başka kursa gitmişim.

Etüt Tokat projesi kapsamında DYK’lara katılan öğrencilere yardımcı kaynak desteği sağlanmıştır. Bu yardımcı kaynaklara yönelik öğrencilerin görüşleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Öğrencilerin DYK’larda Verilen Yardımcı Kaynaklara Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Öğrenciler
Öğrencilerin DYK’larda verilen yardımcı kaynaklara yönelik görüşleri	Olumlu etki	Farklı soru tipleri içermesi	Ö1
		Daha fazla soru çözmeye imkân sağlaması	Ö2, Ö4, Ö5
		Konu anlatımı içermesi	Ö3
		Konu pekiştirmeye imkân sağlaması	Ö1

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin tamamı sağlanan yardımcı kaynak desteğinin LGS’de elde ettikleri puana olumlu etkisinin olduğunu düşünmektedir. Ö6 bu durumu şöyle ifade etmiştir:

Evet mesela... Hem okulda bir tane kaynaktan işledik, orada da farklı bir kaynaktan işledik. Daha fazla soru tipi görüyoruz. Yani daha fazla soru tipi görmüş oluyoruz ve daha fazla başarı elde edebiliyoruz.

Yine Ö1 bu durumu şu ifadeler ile açıklamıştır:

Kaynaklar, önümüzde kendi kitap olunca hani hoca akıllı tahtadan uygulamasını açıyordu, biz de kendi kaynağımızdan takip edebildiğimiz için faydasını gördük. Yani bayağı bir pekiştirmişti.

Bunların yanı sıra bazı öğrenciler yardımcı kaynakların olumlu etkisinin olduğunu düşünmekle birlikte bazı eleştirilerde sunmuşlardır. Örneğin araştırmacı ve Ö2 arasında geçen diyalog şu şekildedir:

Araştırmacı: Destekleme ve Yetiştirme Kursları’mızda verilen yardımcı kaynak desteği ve süreç izleme adına yapılan deneme sınavlarının sınav başarısına bir faydası oldu mu, etkisi oldu mu?

Ö2: Elbette olmuştur. Fakat yani biraz daha fazla kaynak verilse daha fazla soru açısından, yani soru bankası falan açısından daha iyi olabilirdi.

Etüt Tokat projesi kapsamında DYK’lara katılan öğrencilere aylık olarak deneme sınavları yapılmıştır. Bu sınavlara yönelik öğrencilerin görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.*Öğrencilerin Deneme Sınavlarına Yönelik Görüşleri*

Tema	Alt Tema	Kodlar	Öğrenciler
Öğrencilerin deneme sınavlarına yönelik görüşleri	Olumlu etki	LGS soru tarzını öğrenme	Ö7
		Eksik konuları görme	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6
		Konuları pekiştirme	Ö1
		Motivasyonu artırma	Ö1

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin tamamı uygulanan deneme sınavlarının LGS’de elde ettikleri puana olumlu etkisinin olduğunu düşünmektedir. Bu bulguyu destekler nitelikte Ö1, Ö2 ve Ö7’nin ifadeleri şu şekildedir:

Ö1: Denemelerin bayağı bir faydası oldu. Hem konular akılda kaldı hem ders çalıştık işte, bizzat faydasını gördüm. Bir de kurs denemeleri normal okula göre çok daha sık olduğu için normal okul denemelerinden daha iyiydi.

Ö2: Deneme sınavlarıyla ilgili... Her iki haftada ya da her haftada bir deneme sınavı oluyorduk. Bu anlamadığımız, bilmediğimiz konuları görmek için gayet güzel oluyordu.

Ö7: LGS’de yeni tarz sorular olduğundan dolayı o denemelerde de o tür sorular vardı. Yani LGS ile aynı tür. Onun bir etkisi oldu orada.

“Etüt Tokat” projesi kapsamında öğrenciler kendi okullarından farklı kurs merkezlerinde farklı öğretmenlerin görev aldığı kurslara devam etmişlerdir. Öğrencilerin bu kurslarda kendi öğretmenlerinden farklı öğretmenler ile sınavlara hazırlık yapmalarına ait görüşleri Tablo 7’de sunulmuştur:

Tablo 7.*Öğrencilerin DYK’larda Görev Alan Öğretmenlere Yönelik Görüşleri*

Tema	Alt Tema	Kodlar	Öğrenciler
Öğrencilerin DYK’larda görev alan öğretmenlere yönelik görüşleri	Olumlu etki	Farklı anlatım stilleri olması	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7
		Farklı bilgiye sahip olmaları	Ö3
		Okuldaki öğretmenlerden daha fazla sevimleri	Ö5
		Farklı kişileri tanımaya imkân sağlaması	Ö3
	Olumsuz etki	İletişim kuramama	Ö2

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğu katıldıkları kurslarda farklı okullardan öğretmenlerin görev almasını olumlu karşılamışlardır ve bu durumun LGS puanlarına olumlu yansıtıldığını düşünmektedirler. Bu durum destekler nitelikte Ö1’in ifadesi şu şekildedir:

Ö1: Birden fazla ağızdan işledik dersleri. Daha iyi oldu açıkçası. Ne kadar fazla insandan bilgi alsak o kadar iyiydi benim için. Farklı okullardaki hocalarla etkileşime geçtik. Onlar bizi tanıdı, biz onları tanıdık. Birden fazla ağızdan dinlemiş olduk. Yani o da bence daha güzel oldu açıkçası.

Yine aynı doğrultuda Ö4 kodlu öğrenci ile araştırmacı arasında geçen diyalog şu şekildedir:

Araştırmacı: Peki, güzel. Bu kurslarda kendi öğretmenleriniz dışında başka öğretmenlerle

bir araya gelmişsiniz. Bunun nasıl bir etkisi oldu veya bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ö4: Yani kendi öğretmenlerimizden başka, başka öğretmenlerden ders aldığımız için güzel oldu yani.

Araştırmacı: Neden? Güzel olmasını sağlayan şey neydi?

Ö4: Hani her öğretmenin anlatım tarzı farklı. Hani farklı farklı öğretmenlerden de dinlemek güzel oldu.

Bu bulguların aksine Ö2 kodlu öğrenci katıldığı kursta farklı öğretmenler ile çalışmanın kendisini olumsuz olarak etkilediğini ifade etmiştir. Ö2 kodlu öğrenci ile araştırmacı arasında geçen diyalog şu şekildedir:

Araştırmacı: Güzel. Peki, bu kurslarda farklı öğretmenlerle buluşmak sana bir katkı sundu mu? Başarına katkı sundu mu?

Ö2: Ben... Yani şöyle söyleyeyim, kendi öğretmenlerimle olduğu kadar onlarla samimi olamadım yani öyle söyleyeyim.

Araştırmacı: Olumsuz mu etkilediğini düşünüyorsun?

Ö2: Evet.

Araştırmacı: Kendi öğretmenleriniz olsaydı daha olumlu olurdu o zaman.

Ö2: Evet evet.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, araştırmanın temel problemi çerçevesinde elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlar özetlenmiş ve yapılan benzer araştırma sonuçları ile birlikte karşılaştırmalar yapılarak tartışılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgular doğrultusunda; öğrencilerin "Etüt Tokat" projesi kapsamında katıldıkları kursların; ders konularının daha detaylı işlenmesi, konuların tekrar edilmesi, soru çözümü, bireysel destek sağlanması, öğrenciler arasında rekabet ortamı oluşturması ve ders çalışma isteğini artırması gibi nedenlerden dolayı LGS başarısını olumlu yönde etkileyeceğini ifade etmişlerdir. Aküzüm ve Saraçoğlu (2018) da yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarında da öğrencilerin derslerini daha fazla tekrar edebilme imkânı bulduklarını, öğretmenlerin öğrencilerle birebir olarak daha fazla ilgilenebildiklerini ve gönüllülük esasına dayalı katılımın, örgün eğitim kapsamında yapılan derslere oranla daha verimli geçtiği sonucuna ulaşmışlardır. Yine Ünsal ve Korkmaz (2016) tarafından öğretmenlerle yapılan benzer çalışmada da destekleme ve yetiştirme kurslarının, öğrencilerin merkezi sınavlara daha iyi bir şekilde hazırlanma fırsatı sunduğu, gelecekteki sınavlarda ve okul derslerinde de başarılarını arttırdığını ve bu amaçla eğitim yapan dersane ve özel etüt merkezlerine gitme ihtiyacını azalttığını ifade etmişlerdir. Sarıca (2018) destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada DYK'ların öğrenci açısından en büyük avantajlarını; derste öğrenilenlerin tekrar edilmesi, pekiştirilmesi, konu eksikliklerinin giderilebilmesi ve anlaşılmayan konulara odaklanılması olarak sıralamıştır. Bu bulgulardan hareketle DYK'ların öğrencilerin hem akademik başarısını artırmada hem de LGS başarısını artırmada etkili olduğu ifade edilebilir.

Çalışmada, “Etüt Tokat” projesi kapsamında kurslara katılan öğrencilerin tamamı sağlanan yardımcı kaynak desteğinin LGS’de elde edecekleri puana olumlu etkisinin olduğunu düşünmektedir. Bunların yanı sıra bazı öğrenciler yardımcı kaynakların olumlu etkisinin olduğunu düşünmekle birlikte biraz daha fazla kaynak verilse daha fazla soru bazı eleştirilerde sunmuşlardır. DYK’ların öğrenci gözüyle değerlendirilmesine yönelik olarak yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin kurslar hakkındaki düşüncelerinin olumlu olduğu söylenebilir. Sarıca (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da destekleme yetiştirme kurslarına katılan öğrencilerin ek kaynak sağlanmasına yönelik olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde DYK’ların etkili olabilmesi için en önemli unsurlardan birinin öğrencilere ek kaynak sağlanması olduğu bulgusuna ulaşılmaktadır. Bozbayındır ve Kara (2017), Dönmez, Pekcan ve Tekçe (2016), Göksu ve Gülcü (2016) yaptıkları araştırmalarda bu ifadeyi destekler nitelikte öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşleri olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma bulguları doğrultusunda “Etüt Tokat” projesi kapsamında gerçekleştirilen kurslarda sağlanan ek kaynaklara yönelik öğrencilerin genel olarak olumlu görüş bildirmesinin kursların akademik başarı ve LGS başarısı üzerinde olumlu etkisinin olmasında önemli olduğu ifade edilebilir.

Çalışmanın diğer bir bulgusu da “Etüt Tokat” projesi kapsamında DYK’lara katılan öğrencilere aylık olarak uygulanan deneme sınavlarının LGS’de elde ettikleri puana olumlu etkisinin olacağını düşünmektedir. Dershane ve etüt merkezi gibi özel eğitim kurumları hizmetini dileyen her öğrenciye vermek amacıyla açılan DYK’lardan duyulan memnuniyet; Dinç, Dere ve Koluman (2014) tarafından yapılan araştırmada, dersanelerin sınava hazırlanma konusunda, düzenli olarak yapılan deneme sınavlarıyla sınav deneyimi kazandırması, sınav stresini azaltması, ders içerikleri ile ilgili bilgilerin özetlenmesi ve düzenli tekrarlar yapma, disiplinli ve düzenli olarak çalışma alışkanlığı kazandırma, mesleki bilinçlendirme ve motivasyon çalışmaları ile sınav başarısını etkilediği sonuçlarıyla örtüşmektedir. Yürütülen benzer çalışmalarda öğretmenin görüşleri de mevcut çalışmadaki öğrenci görüşleri ile paralellik göstermektedir. Örneğin, Göksu ve Gülcü (2016) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenler, destekleme ve yetiştirme kurslarında dersleri genelde soru çözme odaklı olarak sınava hazırlık tarzında yürüttüklerini belirtmişlerdir. Literatürde benzer bir bulguyu rapor eden başka çalışmalar da bulunmaktadır (Canpolat ve Köçer, 2017).

Çalışmanın bir diğer bulgusu da “Etüt Tokat” projesi kapsamında DYK’lara katılan öğrencilerin kursta görev alan öğretmenlere yönelik olarak olumlu görüş bildirmiş olmalarıdır. Bu görüşte de öğrencilerin farklı öğretmenlerden farklı tarzda konu anlatımını dinlemelerinin etkili olduğu öğrenci ifadelerinden anlaşılmaktadır. Türküresin Er (2018) de yaptığı araştırmada, DYK’ların öğrencilerin farklı öğretmenlerden farklı tarzda konu anlatımlarını dinlemelerine imkan sağladığına yönelik bir bulgu etmiştir.

Dersanelerdeki eğitimlerin de öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamak için yoğun bir şekilde soru çözme odaklı ilerlediği bilinmekteydi. Mevcut çalışmadaki ve literatürdeki ilişkili çalışmalarda bulgular, dersanelerin mevcut eğitim sistemindeki geçmişteki rolünü DYK’ların üstlendiğinin bir göstergesi olabilir.

Çalışmada elde edilen son bulgumuzda, öğrencilerin büyük çoğunluğu katıldıkları

kurslarda farklı okullardan öğretmenlerin görev almasını olumlu karşılamışlardır ve bu durumun LGS puanlarına olumlu yansıdığı düşünmektedirler. Bu bulguların aksine bir öğrenci katıldığı kursta farklı öğretmenler ile çalışmanın kendisini olumsuz olarak etkilediğini ifade etmiştir. Akkaya (2017) tarafından yapılan çalışmada destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan öğretmenlerin dersleri daha verimli bir şekilde işlemelerini, derslere konu anlatımı yaparak başlamaları, soru çözme pratik ve tekniklerine ağırlık vermeleri ve öğrencilerden talep gelmesi durumunda bireysel ek çalışmalar yapabilmeleri, öğretmenlerin derslerde farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabildikleri, öğrencileri sınavlara hazırlayabilmede etkili oldukları ve motivasyonlarını artırdıkları, okula kıyasla bu kurslara daha fazla önem verdikleri sonuçlarını ortaya çıkarmaktadır.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu öneriler sunulabilir:

- Bu araştırma "Etüt Tokat" projesinin uygulandığı bir okulda yürütülmüştür. Araştırma il genelindeki bütün okullarda yürütülebilir.
- Bu araştırma "Etüt Tokat" projesi kapsamında DYK'lara katılan ortaokul öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Lise öğrencilerine yönelik araştırmalarda gerçekleştirilebilir.
- Gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda elde edilen veriler proje yürütücüleri ile paylaşarak eksikliklerin giderilmesi için çalışmalar yürütülebilir.
- Ülke genelinde bakanlığın yürüttüğü diğer destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik çalışmalar artırılabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "Etüt Tokat" projesi kapsamında yürütülen DYK modeli incelenerek uygulama ülke genelinde yaygınlaştırılabilir.
- Proje yürütücüsü kurumlarca kurslarda sağlanan ek kaynakların niceliği ve niteliği artırılabilir.

KAYNAKLAR

- Akkaya, A. (2017). *Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Aküzüm, C., & Saraçoğlu, M. (2018). Ortaokul öğretmenlerinin destekleme ve yetiştirmekurslarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies* 5(2), 97-121. <https://doi.org/10.33907/turkjes.423152>.
- Akyüz, Y. (2006). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2006*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Bozbayındır, F ve Kara, M. (2017). Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında (DYK) karşılaşılan sorunlar ve öğretmen görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 324-349. <https://doi.org/10.19126/suje.335982>.
- Canpolat, U., & Köçer, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarının TEOG bağlamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 123-154.
- Creswell, J. W. (2015). *A concise introduction to mixed method research*. ThousandOaks, CA: SAGE

- Davey, G. & De Lian, C., & Higgins, L. (2007). The university entrance examination system in China. *Journal of Further and Higher Education*, 31(4), 385-396.
- Dinç, E., Dere İ., & Koluman S. (2014) Kademeler arası geçiş uygulamalarına yönelik görüşler ve deneyimler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(17), 397-423. <http://dx.doi.org/10.14520/adyusbd.761>.
- Duman, T. (1984). *Özel dershaneler ve fonksiyonları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dönmez, İ., Gürbüz, S., & Tekçe, M. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının fırsat eşitliği açısından yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(2), 45-58.
- Dönmez, İ., Pekcan, N., & Tekçe, M. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *25. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, İstanbul Kültür Üniversitesi, 21-24 Nisan 2016, 168-169, Antalya.
- Göksu, İ., & Gülcü, A. (2016). Ortaokul ve liselerde uygulanan destekleme kurslarıyla ilgili öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 153-171.
- Holloway, J. H. (1999). Extracurricular activities: The path to academic success? *Educational Leadership*, 57(4), 87-88.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. O. (2008). *Educational administration: Concepts and practices* (5th ed.). Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning.
- Kozikoğlu, İ., & Özcanlı, N. (2020). Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri: bir karma yöntem çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(30), 280-305.
- MEB, (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları yönergesi*. 20 Kasım 2016 tarihinde <https://hbogm.meb.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Miles, M.B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Morgil, İ., Yılmaz, A., & Geban, Ö. (2001). Özel dershanelerin üniversiteye girişte öğrenci başarısına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 89-96.
- Nartgün, Ş. S., & Dilekçi, Ü. (2016). Eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(4), 537-564.
- Sarıca, R. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarına (dyk) yönelik öğretmen görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 48(221), 91-122.
- Tansel, A. (2013). *Türkiye’de özel dershaneler: Yeni gelişmeler ve dershanelerin geleceği*. Economic Research Center, Sayı.10, Ankara, Türkiye.
- Teddle, C., Tashakkori, A., & Johnson, B. (2008). *Emergent techniques in the gathering and analysis of mixed methods data*. *Handbook of emergent methods*, 389-413.
- Tuna, A. Biber, A. Ç., Polat, A. C. Altınok, F., & Küçüköğlü. U. (2017). Ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına dair öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 103-119.
- Türküresin, E. H. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. Kütahya ili örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 73-85.

- Ünsal, S., & Korkmaz, F. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının işlevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 87-118.
- Yıldırım, A., & Şimsek, H. (2013). *Sosyal bilimler nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2009). Özel dersane öğretmenlerinin örgütsel güven düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 471-490.
- Zabun, E. (2011). *Dershaneye gitme, mükemmeliyetçilik, ana- baba tutumu ve sınav kaygısının öğrencilerin SBS başarılarını yordama gücü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Tokat.